

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izdaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7565,
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2993

Totalna država - ideal?

Voditelji fašizmov so v svoje govore in spise uvedli veliko modo, da neprestano napadajo tako zvano »liberalno«, svobodno državo ter ji medtem na glavo neverjetno veliko grehov; medtem ko do nebes povzdigujejo svoj avtoritaren režim. Voditeljem seveda strumno slede na povelje njihovi podvoditelji in tem zopet njihove oprede, tako da imamo naenkrat v Evropi pravcaro organizirano borbo za fašistično obliko vladavine, kateri tudi v mnogih demokratičnih državah podlegajo večje ali manjše politične skupine. Vaba je še prav posebno nastavljen katoličanom, češ, saj ste se desetletja borili proti liberalizmu, torej je vaše mesto na strani fašizma. Tako si moremo razlagati, zakaj je n. pr. italijanski fašizem užival vsaj splošno precejšnje simpatije vsaj enega dela italijanskih katoličanov kljub očitno odklonilnemu stališču uvidneje večine.

Ako pod političnim liberalizmom kdo razume popolno brezbrzičnost države do vseh praktičnih problemov, ki nujno zahtevajo rešitve (laissez-aller), ali državo, ki sredi vrveža gospodarskih in družabnih struj stoji ob strani kot nezainteresiran opazovalec, ki se boji sodelovati pri nujnih odločitvah, da se ne kompromitira, ali celo državo, ki je brez vsake življenjske barve in smeri ter pusti, da jo predstavlja le izsušeni birokrati — potem se razume, da se bo vsak človek, ki ima v svojem zasebnem in javnem življenju le količkaj čuta odgovornosti, z zaničevanjem obrnil proč od takšne defetistične državne okamenine. Kot takšno fašizem prikazuje svobodno demokratično vladavino. V resnici je pa to le izpačena karikatura nekega režima, ki je morda prva leta po zmagi političnega liberalizma nekaj časa kje obstojal, a ga danes v resnici nikjer več ni.

Narodi, ki so se borili in se še bore za politične svoboščine, so nasprotno v demokraciji videli obliko vladavine, ki ima enako skrb in enako pravico za vsakega državljan in ki priznava ter varuje bitne človečanske pravice slehernega poedince, katere je mogoče uveljaviti tudi nasproti državni sili. Dalje državo, ki spoštuje verovanje svojih državljanov in jim omogoča svobodno bogostanje. Državo, ki v skupnih zadevah priznava in zahteva solidarno sodelovanje in pomoč vseh državljanov, a se ne vrti v tista družabna in gospodarska področja, kjer bi nje ne poseganje samo oviralo in zavlačevalo zdrav samoupraven razvoj po naravi danih samostojnih socialnih edinic. Takšna oblika vladavine ne zavira, ampak pospešuje družabni in gospodarski razvoj. Demokracija, pravilno pojmovana in izvajana ni negativna, ampak odlično konstruktivna državna oblika.

Demokratično, v tu označenem smislu »liberalno« državo označuje v prvi vrsti popolna nepristranost in tolerance. Toda ravno proti temu se tako silno bori fašizem. Fašistična totalna država zavestno poudarja, da ni in ne bo bitna ne nepristranost in ne tolerantnost. Tudi ne trpi, da bi se le en državljan, ali le ena socialna panoga mogla ali smela razviti izven njenega direktnega vpliva in vodstva. Proti sebi ne trpi nobene opozicije, nobene kritike svojega režima.

Često smo imeli že priliko pokazati, kakšno je udejstvovanje totalne države na verskem, kulturnem, socialnem, gospodarskem področju. Toda na prvi mah so očitni ti učinki zlasti na političnem polju. Razen vladajoče stranke ne more obstojati nobena druga. Iz raznih nagibov in na razne načine so izločene vse druge politične skupine iz javnega življenja. Oфициalna propaganda ima v rokah vsa sredstva, da vodi in ustvarja javno mnenje po svojih potrebah. Kdor se ne pridruži edini gospodujoči stranki, je izločen iz javnega življenja pa tudi iz vsake javne službe. V totalni državi so samo člani vladajoče stranke polnovredni državljani, vsi ostali pa imajo pač državljanske dolžnosti, ne pa državljanskih pravic.

Res je, da se je oblika totalne države, ki ni drugače kakor nov način starega državnega absolutizma, ustalila med nekaterimi kulturno in politično manj naprednimi narodi. Ali je celo za nje času in razmeram odgovarjajoča ali ne, o tem ne bomo sedaj razmišljali. A prav tako je res, da kulturno in politično naprednejši narodi ne mislijo menjati demokratičnih osnov svojih vladavin. Hočejo, da vsi pošteni državljani ostanejo pred državno avtoriteto enakovredni, pa naj nosijo črne, rdeče ali pa rumene srajce. Vsak naj ima po svojih zmognostih in sposobnostih dostop do javnih mest, ki jih more s pridom za skupnost opravljati. Sodijo, da za državno življenje ni slabo, ako svobodno organizirane politične, socialne in verske skupine kontrolirajo druga drugo pri njenem ravnanju in v svobodni javni diskusiji ustvarjajo javno mnenje.

Ne bi pa bilo točno, ko ne bi omenil, da se tudi v svobodnih državah kljub trdnemu naziranju, da je treba demokratične osnove države ohraniti za vsako silo, pletejo živahne debate o kritiki, ki jo fašizem izvaja nad demokracijo. Sicer nasprotnik, ki nas meri s čisto drugače ostrimi očmi kakor prijatelj, v svoji kritiki res večkrat pretirava, a prav tako nam pove tudi marsikako, čeprav bridko resnično.

Ne da se tajiti, da gre strpljivost liberalne države čisto predaleč in da bi bila njena naloga, da se bolj interesira za tiste, ki njeno tolerance izrabljajo na škodo države in skupnosti. Vsi ljudje, žal, niso ne dobri ne pošteni in bi država hudo grešila proti svojim lojalnim državljanom, ako bi pustila zlu enako svobodno pot med ljudstvo kakor pozitivnemu, konstruktivnemu delu. Sodobno, h kolektivizmu stremeče družabno

Po rdeči in rjavi revoluciji v Avstriji

Heimwehrov punt na Dunaju?

Policija je zasedla po enournem hudem boju s puškami heimwehrovske vojašnice v Floridsdorfu - Landbund razpuščen - Stroga pripravljenost

London, 28. avg. AA. Reuter poroča z Dunaja, da so danes močni policijski oddelki izvršili preiskavo v vojašnicah Heimwehra v Floridsdorfu in aretirali več heimwehrovcev. Red so napravili šele po borbah, ki so trajale celo pro. — Vlada je razpustila bivšo stranko kmetске zveze in vse nje sorodne organizacije, ker so simpatizirale s hitlerjevi.

London, 28. avg. p. Dunajski dopisnik Reutera pošilja v svet tole senzacionalno vest: Danes popoldne so prišli znatni oddelki dunajske policije v Floridsdorf, kjer se nahaja heimwehrovska vojašnica. Obkolili so vojašnico ter izvršili natančno hišno preiskavo, ki je trajala več ur. Na podlagi rezultatov preiskave je policija aretirala več heimwehrovcev. Pri tem pa se je začelo streljanje med policisti in heimwehrovi, katere so hoteli aretirati, ter njih tovariši. Boj je trajal nad eno uro.

Drugače na Dunaju ni bilo nič posebnega. Dozdaj ni bilo mogoče ugotoviti, kaj je dalo povod za ta nenaden vpad policije v heimwehrovske vojašnice, in ali je to samo šele začetek nadaljnjih ukrepov proti gotovemu krilu Heimwehra, ki mu je svoje dni načeloval znani grof Alberti na Nižnjem Avstrijskem, kjer je bil Heimwehr popolnoma udinjan nemškemu narodnemu socializmu.

Zastopniki velikih angleških listov so dobili od svojih redakcij takoj nalog, naj se informirajo na Dunaju o resničnosti teh dogodkov, vendar jim niso dali na uradnem mestu o tem nikakih pojasnil niti niso potrdili gornje vesti.

Šel varnostne službe odpuščen

Dunaj, 28. avg. p. Danes je bil odpuščen brez pravice na pokojnino baron Delwer, po rodu iz Moravske, dosedanji šef varnostne službe pri zvez-

nem predsedstvu. Baron Delwer je bil takoj prihodnji dan po 25. juliju suspendiran in se je vodila proti njemu disciplinarna preiskava, ki je sedaj pokazala, da je imel zveze z narodnimi socialisti. Pokazalo pa se je tudi, da je premalo upošteval različne ovadbe, ki so prihajale na zvezno predsedstvo glede udejstvovanja protirežimskih elementov.

Landbund razpuščen

Dunaj, 28. avg. p. Na podlagi uradne preiskave je državni tajnik za javno varnost razpustil vse organizacije društva »Nationaler Landvolk Verein«, ki je bil naslednik bivšega avstrijskega Landbunda. Prav tako je razpuščena mladinska organizacija Landbunda »Jung Landbund«. Po vsej državi je vojaštvu in policiji zaukazana pripravljenost.

Črno poglavje francosko-poljskih odnosov

Mesto belih zamorcev

Zgodovina spora o tvornici v Zyrardovu - Prelom s Francijo? Strahoten zgled, kako inozemski kapital izkorišča domačine

Warsava, 26. avgusta.

Zyrardove tovarne ležijo v bližini Varšave in so največje tovarne za tkanine na Poljskem. Ustanovil jih je pred vojno nemški inženjer Dietrich in jih dvignil z rokami pridnih poljskih rok v kratkem času na zelo visoko stopnjo. Toda on ni skrbel samo za izboljšanje in povečanje tovarn, marveč tudi za tovarniško delavstvo. Saj še danes stoji okrog Zyrardov lepa delavska kolonija z mišnimi delavskimi hišicami sredi vrtičkov. V koloniji je postavil tudi šole, bolnišnice, več društvenih domov in zabavišč ter dal svojim tovarnam ugled v socialnem pogledu najbolj urejenega in najbolj naprednega podjetja.

Po koncu svetovne vojne so Zyrardove tovarne prišle najprej v domače poljske roke, ki jih pa vsled neurejenosti domačega gospodarstva in vsled pomanjkanja domačega kapitala niso mogle dolgo držati. Treba je bilo novih investicij, popravil, razširitev, modernizacij. Denarja pa Poljska takrat ni imela, saj je morala z velikim trudom spremeniti svojo zemljo, ki je bila eno samo ogromno bojišče, v rodovitno zemljo in vsaj nekoliko popraviti razvaline. Oglasil se je francoski denar, ki je takrat s pridom iskal naložb v vzhodnih krajih Evrope. Pogajanja niso dolgo trajala. Zyrardove tovarne so kupili Francozi, Poljakom so pustili le manjši del deležev. Že takrat so zarjavele vse levčarske stranke in takratni finančni minister Kucharski, ki je tovarne prodal Francozom, se more zahvaliti le franciji, da ga ni poljski parlament poslal pred vrhovno državno sodišče zaradi korupcije in veleizdajstva. Rešilo ga je zunanje ministrstvo z glasovi desničarskih glasov kapitala in plemstva.

Strahovlada bratov Boussac

Večino deležev sta imela v rokah brata Boussac (izg. Busak), dva tipična vojna dobičkarja, ki sta nastalac šele med vojno po potih, ki bi njihovi krivuljam bilo le težko slediti. Brata Boussac sta po zgledu vseh vojnih dobičkarjev, ki so na krvi drugih zlezli do blagostanja, ustanovila v Zyrardovu naravnost strahovlado. Ukinila sta zaporedoma vse socialne ustanove in socialne datjave, znižala nemudoma delavske plače, manevrirala s stavkami in izprti tako spretno, da so padle delavske plače na suženjske prejemke, vrhu tega pa uvedla tako grd spijonski sistem v tovarni, da so bili delavci drug na drugega jezni, vsi pa gnani k delu s tako odvratnimi sredstvi, da je Zyrardov kaj kmalu zaslovel po vsej Poljski kot zgled najbolj zaslužnjega delavstva in najbolj razvijane kapitalistične tiranije. Kar je delavstvu tovarna dala v denarju, jim je pobrala nazaj v kaznih, po tovarniških kantinah in s tovarniškimi konzumi, ki so vsi izkoriščali z največjo paro. Ime »Zyrardove« je še danes na Poljskem splošno uporabljeni izraz za

najbolj neusmiljena in izkoriščevalna podjetja. Če delavec hoče označiti kakšno podjetje za neznosno, mu da ime »Zyrardove«. Zyrardov je postal pravi socialni pekel, kazenska kolonija za delavce.

Poljska vlada je nekaj let brez moči gledala vso to pasjo gonjo. Vedela je, kaj se tam dogaja. Pa vsaj, kdo pa ni vedel! Toda ganiti se ni mogla, ker je bila politična neodvisnost prevelika. Komaj da se je upala plabo »spoštljivo opozoriti« tovarniško vodstvo na neznosne razmere, že je prihrumel francoski poslanik na zunanje ministrstvo, češ, tako in tako, to in ono. V Zyrardovi je živel delavski pesnik Hulka Laskowski, ki je mnogo pisal in mnogo opeval to črno kolonijo.

Sadistični ravnatelj Köhler

In tako je trajalo izkoriščanje dalje, dokler da niso revolverski strelji, ki so pred dvema letoma sredi varšavske ulice podrli glavnega ravnatelja

Poljska država ni nobena kolonija

Vihar se je nekoliko polegel, toda od takrat je časopisje, med njimi še najbolj poluradna »Gazeta Polska«, neprestano namigovalo, da se dogajajo še druge stvari v Zyrardovu, da se vršijo velike zlorabe, prikrivanje dohodkov, goljufija z davki, goljufije s carinami in podobno. Pri tem pa so začele padati pikre besede na račun francoskega kapitala, češ, da smatra Poljsko, da je »kolonija«, da je nekaka Alžerija ali nekak Marokoc, in da bo tej miselnosti treba napraviti enkrat konec. Toda takrat je sedel v zunanjem ministrstvu še Francozom prijazen Zaleski, ki je še upal na francoska posojila. Zato poljska vlada še ni mogla izvajati vseh posledic, da Zaleskijem je prišel neodvisni, ponosni Beck, ki je zavrgel vsake upe na francoska posojila in je postavil načelo, da je Poljska vesela, ki noče služiti nikomur, ampak sami sebi, ki je zato tudi ne sme izkoriščati nobeden za druge, kot pa za čisto narodne poljske interese.

Upor ponižanih

Prišel je čas, ko je Poljska v svoji zunanji politiki pokazala, da noče biti sužnja nikogar, torej tudi čas, da se Zyrardov gnili tvor popolnoma izčisti. Ofenzivo je začel poljski tisk z velikansko vmeno. Oglasili so se poljski manjšinski delničarji, ki so očitali podjetju, da predlaga potvorjene lažnjive letne bilance, da ne plačuje davkov, da goljufa s takсами, da plačuje sramotne plače delavstvu, samo da more neupravičene provizije pošiljati iz Poljske v Francijo. Na podlagi teh očitkov je poljska vlada naročila uradno revizijo tovarniškega knjigovodstva ter postavila tovarno pod nadzorstvo. Takoj v prvih dneh je nadzorstvo dokazalo

Zyrardovih tovarn Svicarja Köhlerja, z velikanskim hrupom opozorili javnost na nemogoče razmere in prisilili vlado, da je spregovorila. Köhlerja je ubil iz Zyrardov po krivičnem odpustu brezposelnih delavcev. Vsa Poljska je zavpila proti Zyrardovu in se zavzela za morilca. Sodnijska razprava je razgalila v vsej ogabni nagoti razmere, ki so v tem podjetju vladale. Kot priče so nastopili ravnatelji in podravnatelji podjetja, ki so prikazali Köhlerja kot nemoralnega, podivjanega in sadističnega človeka, ki je imel veselje nad tem, da je le mogel svoje delavstvo mučiti. Prišlo je vse na dan, kako je delavstvo odpuščal, kako je porabil vsako priliko za odvzete zaslužke. Zvedeli so za njegove norosti, da ni maral videti debelih žensk, ali slabo oblečenih deklet ali delavcev z brki ali z brado. Kako je pobesnel, če je videl kakšno debelo delavko, ali kakšnega bradatca delavca, kako se je na nje navajal in jih odpuščal brez odpovedi. Kako je vpil nad delavci na cesti, jih psoval, kako jih celo dejansko napadal, če so se upali črniti le besedo v svoj zagovor. Kako je bil popolnoma iz sebe, če je zvedel za kakšen novi porod v delavskih družinah, ali če so mu predložili kakšno prošnjo za popravilo delavskih stanovanj. Zyrardov je po tem strahotnem procesu zaslovel po vsej Poljski in izven nje kot »mesto belih zamorcev«, kot ga je takrat imenovala poljsko časopisje. Pod pritiskom upravičeno ogorčenega javnega mnenja je bil morilec kaznovan zelo milo in po nekaj mesecih ga je predsednik republike pomilostil popolnoma.

Vse smetišče razgaljeno

Naposled sta bila aretirana dva ravnatelja tega podjetja Vermeche in Caen. Aretacija je vzbudila velikansko pozornost po vsem svetu. Francoski tisk je začel napadati Poljsko, francoski poslanik v Varšavi Laroche je protestiral pri zunanjem ministrstvu. Ugledne poljske politične osebnosti, ki so se ustrašile posledic tega škandala, so začele posredovati, domači tisk je navijal, nadzorstvena komisija pa je vlačila vedno več gnoja na dan in ga v dnevnem časopisju dala na ogled javnemu mnenju. Kot blisk se je raznesla vest, da je eden glavnih poljskih posrednikov, ki so se trudili, stvar zadušiti, Aleksander Lednicki, storil samoumor, ko je videl, kako se je zapletel v vso ogabnost okrog Zyrardova. Toda poljski trgovinski minister, ki je že v prvih povojnih letih na radikalen način napravil red z nemškimi kapitalom v poljskih podjetjih, se ni pustil vplivati, niti strahovati ter je z močno roko nadaljeval čiščenje, odbil »pomirjevalni predlog«, na katerega sta brata Boussac v tem viharju ogorčenja pristala, da namreč večina deležev preide v poljske roke, odbil tudi vse proteste francoskega poslanika v prilog zaprtih ravnateljev in tako dosegel, da je Zyrardov postal povod za očiščenje zelo resnega spora med obema državama.

Zyrardov ima sedaj v rokah državni pravdnik in ga bo kmalu dobilo redno sodišče. Javnost se za pravno stran tega spora ne zanima mnogo, tem bolj pa jo draži borba Poljske proti strašilu inozemskega, v tem primeru francoskega kapitala.

„Nočemo služiti nikomur“

Kakšne bodo posledice tega spora, ki ga je poljska zunanja politika, ne glede na to, da je sam po sebi že vreden, da ga vlada izpere in temeljito očisti, spretno porabila za okrepitev svojega zunanje-političnega načela, češ, da si Poljska odslej prepove, da bi bila komurkoli na razpolago, da bi komurkoli služila. Poljska ne bo inozemskega kapitala zavračala, toda trpela bo samo onega, ki se bo včlenil v domačo poljsko narodno gospodarstvo in ne bo hotel izvajati kakšne politične ali druge diktature. Pri tem bo Poljska gledala predvsem na to, da dobi inozemski kapital, če ga bo rabila, iz krajev, kjer ni nasilen, kot na primer iz Anglije, kjer ga ji že v izobilici ponujajo.

Zyrardov je mnogo bolj kot zamisel vzhodnega pakta zadal smrtonosno rano francosko-poljskemu zavezništvu.

W. R.

Temna ozadja debate o vzhodnem paktu

Novi načrti za razdelitev Rusije

Nemčija bi napadla Leningrad — Poljska pa zasedla Ukrajino in Litvo

London, 28. avg. E. Vojne med Rusijo in Japonsko ne bo — to je danes že popolnoma ugotovljeno. Japonski finančni minister Fuji je izjavil uredniku tokijskega dnevnika »Jiji Šimpo« med drugim sledeče: »Vojna, bodisi s Sovjetsko Unijo, bodisi z Ameriko, je enostavno brezsmiselna.« Minister je dodal, da imata obe državi toliko resnih vprašanj na notranje-političnem polju, da na vojno sploh ne mislita.

Poleg tega se izve, da sta mešani sovjetsko-mandžurski komisiji dosegli popoln sporazum glede plobove na rekah Amur, Sungari, Usuri in Argun. Sklenili sta tudi, da bosta zgradili potrebne kanale in električne svetilnice, da se olajša rečna plovba.

Ni pa še poravnana afera zaradi aretacij sovjetskih železniških uradnikov na vzhodno-kitajski železnici. Vseh aretirancev je 115 in jih mandžurska vlada dolži, da so sabotirali železniški promet po navodilih vodstva tretje internacionale.

★

Eden izmed vzrokov, da se Rusija nikakor ne upa riskirati vojne, je zadržanje Poljske. Sovjetska diplomacija je doznala, da sta se Poljska in Nemčija že popolnoma sporazumeli za primer, če bi izbruhnila vojna na Daljnem vzhodu. V primeru, če bi Japonska Ruse napadla, bi Nemčija v danem momentu izkrcala fete v Leningradu, ki je zelo slabo zavarovan in je samo 800 km oddaljen od vzhodne obale linskega zaliva, ter bi se polastila napol avtonomnega ozemlja Memela, ki pripada Litvi in je na vzhodno-ruski meji.

Poljska pa bi poslala armadni zbor v Ukrajino, katero bi zasedla, in potem poslala drug zbor proti Moskvi, ki je od glavne poljske operacijske baze oddaljen 1300 km. Obenem bi se polastila Litve in teži tudi za Latvijo. Zasedla bi pristanišči Rige in Šetlin ter Vilno. Za to pa je pripravljena vrniti Nemčiji tako zvani koridor.

Iz dežele rjavih srajc „Slovenčev“ poročevalec v Nemčiji

München, 26. avgusta.

Vaš dopisnik, ki je čitateljem »Slovenca« že podal kratko sliko o dogodkih v Nemčiji pred volitvami in na dan volitev, je izrazil priložnostno gibanje v Nemčiji za to, da iz neposredne bližine spozna položaj, v katerega je pripeljala rjava diktatura pod Brüningovo vlado tako spoštovano Nemčijo.

Strah pred zimo

Kot mora že danes leži nad Nemčijo skrb za uspeh tako zvanega »Winterhilfswerka« — zimske pomoči. Čeprav Nemčija ni agrarna država, so vendar prispevki kmetijskega dela prebivalstva v naravnih lanskem letu krili izdaten del teh podpor. Letos pa je dolgotrajna suša od velike noči pa do pred par tedni uničila žetev, tako, da bo treba misliti na poseben »Winterhilfswerk« celo za kmetijsko prebivalstvo, ki je prejšnjega v veliki meri vzdrževalo. Zavedajoč se težkih posledic, ki bi zadele državo, je režim pobral že nekaj davkov za 2—3 leta naprej. Na ta način je zbral približno vsoto nad 6 milijard mark. Iz teh sredstev so bila organizirana velikopotezna javna dela, ki bi naj pokazala inozemstvu in nerazodnemu delu domačega prebivalstva, kako lahko vseh demokratičnih predsodkov osvobodena država premagava največje gospodarske težave. Toda vse to je bila le kratkotrajna injekcija, ki je popuščala: denar je porabljen! V tej stiski je bila država prisiljena uvesti za mnoge vrste življenjskih potrebščin karte. V kolikor ti ukrepi ne bi zadostovali, si je režim ustvaril poseben zakon, po katerem lahko, če to zahtevajo okoliščine, »Volks und Gemeinschaft« odvzame brez navedbe drugega razloga del ali vse premoženje tako posameznika kakor organizacij. Taki primeri so se doslej že dogodili, predvsem seveda iz političnih ozirov. Vsi ti ukrepi, ki so izvedeni v skladu z načeli totalitarne države, se le malo ali nič ne razlikujejo od boljševiških metod v sovjetski Rusiji. Zato si tudi lahko razlagamo dejstvo, da mnogim bivšim komunistom prestop v hitlerizem ni bil kaj težak.

Usoda visokih šol

Najbolj v ospredju ljudskega zanimanja pa je danes brez dvoma kulturni problem. Kakor v gospodarskem in političnem področju, tako se tudi na kulturnem vedno bolj uveljavlja moč zakona o absolutni podrejenosti vsega principa »Volks und Gemeinschaft«. Vsa princip, prilagoden univerzam, zahteva od akademikov in profesorjev namesto znanstvenega dela celodnevne in pri SS tudi nočne vojaške vaje, marše in parade. Da pa boste razumeli dalekosežnost teh zahtev, moramo omeniti, da se mora v Nemčiji vsak študent, ki hoče oditi na univerzo, vpisati v SA ali SS in poleg tega še v uradno dijaško organizacijo »Deutsche Studentenschaft«. Vsak akademik mora vsak semester obiskovati 6 tedenski tečaj o programu in zgodovini narodnega socializma, in sicer kot član SA ali SS in še na univerzi, kjer morajo o tem predavati univ. profesorji. To strašno poplavljenje in razduhovanje je privedlo do splošnega nezadovoljstva, ki je prišlo do izraza pred kratkim, posebno na univerzi v Bonnu, kjer je pri teh predavanjih ponovno prišlo do nemirov. Končno je 800 do 1000 akademikov zagrozilo, da bodo takoj zapustili univerzo, če te metode ne bodo prenehale. To bi pa pomenilo silovit gospodarski udarec za majhno mesto Bonn, ki živi od univerze. Če že ti študentje, ki so povečini pristaši režima, slutijo, da vodi ta pot k popolnemu duhovnemu propadu, se toliko jasneje tega zaveda pozitivno verna del prebivalstva.

Borba katoličanov

Medtem ko je mogel narodni socializem brez pravega odpora uničiti vse njemu nasprotujoča gibanja, pa je naletel rjavi boljševizem pri nemških katoličanih na močno strnjeno in neomajno enoto, v kateri ni govora o kakih rivalitetah ali sporih. Po nastopu hitlerizma ni utrpel nemški katolicizem niti številnih izgub, svojega nauka pa so se katoličani še bolj jasno zavedli. Maloštevilne odpadnike nadomeščajo vedno nove sveže sile konveritov. Katoliški tisk kljub vsemu zatiranju raste s filmsko hitrostjo. Tednik »Der Katholik«, ki je bil 19. junija t. l. za 3 mesece ustavljen, je sicer smel natančno po 2 mesecih, dne 19. avgusta

Nemčija bi na ta način dobila tudi močno oporišče za svoje brodeve v zgornjem Baltiku, tako, da bi bila na morju popolnoma kos Rusiji. (Vest objavljamo po svoji poročevalski dolžnosti z vsemi pridržki, ki so v teh vprašanjih potrebni. — Opomba uredništva.)

Francija napada Poljsko

Pariz, 28. avg. b. »Echo de Paris«, »Temp« in »Figaro« izredno ostro napadajo poljsko republiko v uvodnih člankih in trdijo, da je poljski demanti o tajnem nemško-poljskem paktu enak priznanju. Takega stanja Francija ne bo gledala še naprej, kajti zadeva poljskega dvostranskega stališča se mora razjasniti. Nikakor ne gre, da bi Francija bila obvezana, da brani poljske meje, če bi bila napadena, na drugi strani pa bi imela Poljska možnost, da v primeru napada na Francijo lahko podpira sovražnike Francije.

Švica odklanja Rusijo

Zeneva, 28. avg. b. Skoraj ves meščanski tisk v Švici zahteva od zveznega svetnika Motte, da on kot predsednik Švice glasuje pri Zvezi narodov proti vstopu Sovjetske Unije v to ustanovo. Sklep zveznega sveta v tem oziru se ni bil storjen, pričakuje pa se, da bo zvezni svet vzel v poštev predvsem javno mnenje v Švici. Švicarska opozicija pa ne bo mogla preprečiti vstopa Sovjetske Unije v Zvezo narodov, kajti za to je potrebna dvotretinska večina glasov. So sicer nekateri listi, ki zahtevajo, da se sovjetski delegaciji onostavno ne izda vizuma za potovanje po Švici, to tembolj, ker med Švico in Sovjetsko Rusijo ni nobenih diplomatskih odnosov. Tako postopanje pa bi seveda povzročilo težak spor med Zvezo narodov in zvezno republiko Švice. Lahko bi se celo zgodilo, da v takem primeru Zveza narodov prenese svoj sedež iz Švice.

ce. Radi tega se splošno pričakuje, da se bo vprašanje vstopa Sovjetske Rusije v ženevsko institucijo lahko rešilo brez večjega konflikta.

Poljska izstopi iz ZN, če ob ustopu Rusije ne dobi stalnega mesta

Nekoliko težje pa je vprašanje poljskega stališča. V Zvezi narodov se namreč resno vzdržujejo vesti, da bo v primeru vstopa Sovjetske Rusije v Zvezo narodov poljska republika takoj zahtevala v Svetu Zveze narodov stalno mesto za sebe. Če bi bila ta zahteva odklonjena, potem bi Poljska, tako se resno zatruje, sledila zgledu Nemčije in Japonske ter enostavno zapustila Zenevo in izstopila iz Zveze narodov.

Dr. Beneš, ki bo predsedoval Svetu Zveze narodov, pride v Zenevo 6. septembra, istega dne pa pričakujejo v Zenevi tudi prihod poljskega zunanjega ministra polkovnika Becka.

Napetost v Mandžuriji

Mukden, 28. avg. p. Nervoznost v Mandžuriji raste od dneva do dneva. V teku večerajšnjega in današnjega dne so japonske čete prispele v najsevernejše kraje Mandžurije ter se tu pripravile za boj. Značilno je, da so v Harbinu z vse naglico začeli graditi etapne bolnišnice za japonsko vojsko. S severne železnice proge so že začeli prihajati prvi begunci v Harbin. — Uradni mandžurski krogi razširjajo vest, da so pri današnjih novih številnih aretacijah uslužbencev vzhodno-kitajske železnice našli veliko orožja, ročnih granat ter eksplozivnih snovi. Ruski konzul v Harbinu je pri mandžurski vladi ostro protestiral proti novim aretacijam.

nija, pri katerih bo brez dvoma tudi nje zopet »slučajno« zadel kak udarec. Toda prav tako so trdno prepričani, da bo po teh čistjenjih prišla ura, ko bo čisto »slučajno« izginilo III. carstvo. Tudi za to uro so že danes prav dobro pripravljeni. Ne govore sicer o mesecih niti o letih.

Skupno s katoličani pa vedo to tudi tisti, ki so pred zadnjimi volitvami pomagali deliti letake: »Deutsche, gedenkt ihrer Toten!« Vsi ti se željno ozirajo po odrešitvi, vsi ti se čim dalje bolj zbirajo okrog katoličanstva, v katerih vidijo, da so edina sila, ki more res preroditi Nemčijo. Razočaral jih je marksizem razočaral jih je narodni socializem, ki je sprejel in prevzel od marksizma ravno njegove najslabše strani, le eden jih doslej ni razočaral: Brüning, zagovornik zatiranih in resnični reformator Nemčije, katero je hotel ozdraviti z edinim zdravilom, z naukom krščanstva; protikršćanska klika ga je zrušila prav tedaj, ko je hotel izvršiti prepotrebne reforme. Danes gre njegovo ime s svetim spoštovanjem od ust do ust. Temu dejstvu se boste gotovo čudili, ker časopisne agencije že zdavnaj ne imenujejo več njegovega imena. Toda na vsak korak sem se lahko prepričal, da je Brüning danes prvi kralj Matjaž nemškega ljudstva, preprostega, ki čuti to podzavestno, in izobraženega, ki to razumsko spoznava. Kljub današnji politični situaciji, ki danes tako možnost izključuje, to ljudstvo živi enostavno v veri, da Brüning mora priti.

Izjava katoliških vodij

Koncem meseca junija t. l. so se zbrali v starodavni zgodovinski Fuldski katedrali, nadškofje in škofje iz vseh nemških škofij. Ob tej priložnosti so izdali skupno pastirsko pismo, naslovljeno na ves nemški narod (ki ga je »Slovenec« že v celoti objavil. Op. ured.). V tem pismu so v celoti obsodili gibanje modernega poganstva v Nemčiji, ki ga vodi ideolog nemškega narodnega socializma Rosenberg. Sodba nemških nadpastirjev je izrečena tako jasno, odločno in ostro, kakor se to doslej še ni zgodilo. Toda rjavi režim je prepeval ob javno, prečitavanje in kakršnokoli razširjenje tega pastirskega pisma.

V prvi polovici avgusta se je vršilo v Heidelbergu dvodnevno versko zborovanje nemškega katoliškega dijaštva. Tudi na tem zborovanju, na katerem je bilo zbrano ogromno število dijaške mladine, so padle zelo ostre in odločne besede na račun novodobne poganške propagande in zatiranja katoliških organizacij v Nemčiji. — Vsi ti znaki nam kažejo, odločnost in neomajnost nemških katoličanov, ki ne popusti niti v najtežjih časih.

„Če boste slišali, da me ni več ...“

Zato so pripravljeni na vse žrtve, zato so pripravljeni tudi na smrt, kakor je izjavil svolski kardinal Faulhaber otrokom na birmovanju v svoji škofiji: »Gtroci če boste slišali, da me ni več, molite!« Številne žrtve katoliških voditeljev, ki so padli 30. junija, je režim skrbno prikrival, vendar ni mogel preprečiti, da ne bi iz pogrebov ustreljenih, predvsem Klausenerja in Probstja nastalo pravo ljudsko romanje. Cvetlja na pogrebu obeh voditeljev je bilo na vagonu.

Ravno tedaj je bilo čutili, da se pripravljajo nov naskok na katoličane; izšla je namreč vrsta ukrepov, ki odvzemajo formalno sicer še dovoljenim katoliškim mladinskim organizacijam zadnjo možnost udeleževanja. Katoličani pa so trdno odločeni prenesti tudi to in vsak bodoči naval. Oni trdno vedo, da bo prišlo v vrstah narodnega socializma še do novih čistjenj, kakor je bilo 30. ju-

Po Schachtovi grožnji

Nemci prosijo: Imejte potrpljenje

Frankfurt, 28. avg. b. Zaradi večerajšnje izjave dr. Schachta o drastičnih merah, ki jih namerava storiti Nemčija za znižanje svojega uvoza, piše »Frankfurter Zeitung«, da se la sklep nanasa na celoten uvoz v Nemčijo, in poziva inozemstvo, naj potrpi in naj se nikar nehitro ne posluži protukrepov. »Frankfurter Zeitung« se resno boji, da bo sklep nemške vlade neugodno odrazil v inozemstvu. Sistem kontrole nad celotnim uvozom bo povzročil ogromne stroške, ki jih bo moralo no-

sti nemško gospodarstvo. Zaradi tega se že opaža hitro naraščanje cen vsem surovinam. Vlada bo seveda posvetila posebno pozornost tej okoliščini, čeprav ne bo mogla mnogo napraviti. Isti list poroča nadalje, da nemška tekstilna industrija proizvaja že 25% umetnih proizvodov. Ti proizvodi se fabricirajo iz tekstilnih odpadkov in krp in bo torej v bodoče Nemčija predvsem tekstilno industrijo take odpadke.

Kongres slovanskih čebelarjev

Belgrad, 28. avg. m. Kongres vseslovenske čebelarjeve zveze je danes dokončal svoje delo. Dopol dne so bila na dnevnem redu zopet strokovna predavanja, popoldne pa je bilo najprej sklenjeno, da se bo prihodnji kongres vršil v Solju. Zato je bil tudi izvoljen za predsednika Zveze Bolgar Mutadžiev, za njegovega namestnika pa Valacev. Od jugoslovanov so v glavnem odboru prof. Verbič iz Ljubljane in Gjorgjiev iz Jovan Jovanović. Nato so bile sprejete resolucije, ki so vse obrazložene v strokovnih referatih. Z nocojšnjimi brzovlaki odpojuje nekateri delegati domov, tako predvsem Čehoslovaki, ki se vračajo v domovino preko Budimpeste, kjer se bodo ustavili za en dan. Zvečer jim priredijo tukajšnji Čehoslovaki svečan banket v Čehoslovakijskem domu.

Medtem, ko do se vršila predavanja, je zasedala

Koliko bodo pojedli in popili v Nürnbergu

München, 28. avgusta. E. »Völkischer Beobachter« objavlja še sedaj listo jestvin, ki jih bodo pojedli SA in SS oddelki, po številu 110.000, na svojem letnem zborovanju v Nürnbergu prihodnjega meseca. Previdno vodstvo narodno-socialistične stranke je določilo sledeče množice jestvin:

80.000 kg mesa
60.000 kg klobas
49.500 kg mesnih sestavin za juho
33.000 kg kislega zelja h klobasom
330.000 kg črnega kruha
110.000 kg sira
16.500 kg sirovega masla
44.000 litrov mleka
220.000 tablic čokolade
110.000 kg biškotov
1.100 kg kave
1.000 kg čaja
14.000 kg sladkorja
4.400 kg soli
132 kg popra
500.000 cigar
2.500.000 cigaret

Piva ne bodo, pač pa imajo gostilne nalog, da ga pripravijo vsaj 1.000.000 litrov.

Konkordat s Španijo

Pariz, 28. avgusta. AA. Iz Rima poročajo, da v vatikanskih krogih odločno zanikajo vest, češ, da so se pogajanja med izrednim španskim poslanikom pri Vatikanu Ronerjem in vatikanskim državnim tajnikom Paccelijem razbila. Vatikanski krogi trde, da so nasprotno ta pogajanja uspešna in da je treba računati s sporazumom med Vatikanom in Španijo še pred 23. septembrom t. l., ko odputuje kardinal Pacceli na evharistični kongres v Buenos Aires.

Jugoslavija-Albanija

Tirana, 28. avg. p. Gospodarski stiki med Jugoslavijo in Albanijo se stalno izboljšujejo. Sedaj je albanska vlada predložila naši vladi predlog, naj se zgradi prva železnica v Albaniji, ki bi vezala Skopje s Tirano. Albanska vlada si je že zagotovila sodelovanje francoskega kapitala, ki je ustanovil posebno družbo, in bo prevzela gradbo te železnice, katere gradnjo forsira Albanija iz nasprotstva do Italije.

Kongres narodnih manjšin

Bern, 28. avg. b. V kratkem bo tukaj kongres narodnih manjšin, na katerem se bo zavzelo stališče do poljskega predloga za sklenitev splošne konvencije o zaščiti narodnih manjšin v vseh državah, ki so vključene v Zvezi narodov.

Stavke v južni Ameriki

Rio de Janeiro, 28. avg. p. Brodarski štrajk je mesto Rio de Janeiro popolnoma odrezal od predmestja Niteroy. Vojaštvo in mornarica skušata vzpostaviti zasilni promet, vendar je to izredno težavno. Danes se je stavkovno gibanje celo poostri- lo, ker so stopili v stavko tudi kovinski delavci in tesarji. Mestu preti tudi štrajk pekarskih pomočnikov in bati se je, da bo v mestu zavladao veliko pomanjkanje kruha.

Bankrot princa Plessa

Varšava, 28. avg. b. Na predlog državnega tožila v Katovicah je postavljeno vse premoženje princa Plessa pod prisilno upravo. Princ je dobil rok 14 dni, da plača dolgeve v višini 11 milijonov zlotov, po tem času pa bo oblast pričela izvajati prisilno upravo.

Požar petrolejskih vrelcev

Buenos Aires, 28. avg. p. Nedaleč od glavnega mesta je v mestu Campani koncentrirana argentinska petrolejska industrija. Danes se je vnel v mestu požar, ki je zavzel velikanski obseg. Vnela sta se dva petrolejska tanka, v katerih se je nahajalo 10 milijonov litrov petroleja. Bliskovito se je požar prenesel na okolico in nenkrat je bila cela mestna četrt v ognju. Med prebivalstvom je izbruhnila panika in je bilo v najkrajšem času mesto izpraznjeno, ogenj pa se širi dalje. Gasilci iz Buenos Airesa so se podali s posebnim vlakom v mesto, vendar ti niso mogli priti, ker je postal kolodvor že rop požara. Po dosedanjem poročilu gre število mrtvih in ranjenih že v desetine.

Hmelj

Zatec, 28. avg. p. Nakupovanje na deželi izredno počasi napreduje. Cene se gibljejo pri nakupu med 1500 do 1800 Kg. Trgatev je že večinoma končana in je že mnogo blaga na razpolago, vendar nakupovanje ne pride nikamor.

★

Evropsko lahko-atletsko prvenstvo

V jugoslovanski reprezentanci sta tudi Slovenca Krevs in Šporn

Jugoslovanska lahkoatletska zveza je odločila, da bodo zastopali na letošnjem evropskem lahkoatletskem prvenstvu, ki bo v Turinu, jugoslovanske barve njeni najboljši atleti in je prireditelju italijanski lahkoatletski zvezi javila sledeče zastopnike: v metu kladiva nas bo zastopal naš rekorder Peter Golč (Hašk); v metu krogla naš rekorder Aleksa Kovačević (Concordia); disk bo metel Nikola Kleut (Jugoslavija); 110 m zapreke bo tekel rekorder dr. Buratović; v daljino bosta skakala dr. Buratović in inž. Branko Kallay (Marathon, Zagreb); 100 in 200 m bo tekel za naše barve balkanski zmagovalac Džula Bauer. Na progh 1500 in 5000 m nas bo zastopal naš Ivo Krevs, maratonsko progo pa bosta tekla Šporn in Belas. Ker povrne stroške za enega lekmovalca italijanska zveza in morajo vsi drugi na stroške jugoslovanske lahkoatletske zveze, je skušala ista izbrati pač najboljše ljudi. Koliko se ji je to posrečilo, bodo pokazale tekme same. Omenimo samo, da bi mogla računati na boljši uspeh, ako bi poslala namesto drugega maratona Belasa in namesto drugega skakača inž. Kallaya, ki letos ni v formi, kot smo že ponovno mogli opaziti, na tako važne tekme, kjer se nas bo vzporejalo z evropskimi »klasami«, raje in z večjim upanjem na uspeh drugega metalca kladiva Stepišnika in drugega sprinterja odličnega Kovačiča. Tekme bodo 7., 8. in 9. septembra.

Dunajska vremenska napoved: Pretežno oblačno, deževno in nevihte. Soparno.
Zagrebska vremenska napoved: Nestalno in spremenljivo.

Slovenski škof med slovenskimi izseljenci v Nemčiji

O potovanju mariborskega škola dr. Ivana Tomažiča po Westfaliji

Kakor je »Slovenec« že poročal, se je mariborski škof dr. Tomažič v času od 15. do 28. avgusta t. l. mudil med našimi izseljenci. S tem je bila izpolnjena dolgotrajna želja izseljencev, ki so vse storili, da se je obisk izvršil slovesno in točno po določenem programu.

Kevelaer. Na praznik Marijinega vnebovzvetja, ki pa v Nemčiji ni zapovedan, se je g. škof ob 10 dopoldne pripeljal v vlakom iz Kölna v Kevelaer. Na kolodvoru ga je pričakovalo okrog 1000 Slovencev iz Nemčije, Belgije in Holandije. Društva sv. Barbare z zastavami. Po vstopu v Marijino baziliko je imel prevzvišeni primerno pridigo, nato pa slovesno pontifikalno sv. mašo. Cerkve, v kateri je prostora za 5000 ljudi, je bila natlačena polna Slovencev in drugih romarjev. Velikasten je bil vohod prevz. nadpastirja iz župnišča v spremstvu društvenih zastav.

Ob 2 popoldne se je g. škof udeležil pobožnosti križnega pota, pri kateri je imel kratek nagovor škofov spremljevalec mariborski kanonik g. dr. Jožef Mirt.

Ob 5 pa se je vršila sklepna pobožnost s petimi litanijami Matere božje, pri kateri se je v imenu vseh posloval od Marije izseljenški duhovnik g. Drago Oberžan iz Holandije. Poleg teh so se zbrali pri tem slovenskem romanju v Kevelaerju še: msgr. Valentin Zupančič iz Francije, vikar Tensundern iz Hoevela, pater Teotim v. Velzen iz Heerlena, evharisticec p. Zupančič iz Porenja, župnik Fischer iz okolice Kevelaerja in mnogi drugi prijatelji slovenskih izseljencev.

Gladbeck. Ob 6 zvečer se je mariborski škof odpeljal v Gladbeck, kjer je poleg Slovencev priredilo tudi nemško prebivalstvo slovesen sprejem. Župna cerkev sv. Lamberta, kamor je škof prišel točno ob 8 zvečer, in sosedne ulice so bile vse okrašene s cerkvenimi in papeževimi zastavami. Pred cerkvijo je škofa najprej pozdravil predsednik društva sv. Barbare v Gladbecku gosp. Jožef Dobrave, v cerkvi pa župnik Effing. Po škofovem vstopu v cerkev je župnijski

pevski zbor najprej odpel »Laudate Dominum« mariborskega komponista R. Wagnerja, sledil je škofov nagovor v slovenskem in nemškem jeziku, nato so bile litanije z blagoslovom.

Za časa svojega bivanja v Gladbecku je bil škof Tomažič gost župnika Effinga, pozdravil ga je tudi župan dr. Hakenberger, omeniti pa je treba, da je tudi nemški notranji minister pismeno izrazil svoje veselje nad tem, da obišče škof dr. Tomažič slovenske delavce v Nemčiji.

S kakim veseljem so Nemci sprejeli slovenskega škofa, priča tudi to, da so mu za ves čas njegovega bivanja v Nemčiji dali na razpolago svoje avte odlični predstavniki nemške industrije.

Drugi dan, 16. avgusta je bila lepa cerkvena slovesnost s škofovo pridigo in sveto mašo v župni cerkvi sv. Lamberta, nato pa se je vršila slovesna akademija s proslavo 25-letnice društva sv. Barbare v Gladbecku. Ker so škofa klicali nujni posli drugam, ga je na proslavi zastopal kanonik dr. Mirt. Slavnostni govor je imel vikar Tensundern, ki je podal zgodovino društva sv. Barbare in se pri tem spominjal tudi onih Slovencev, ki so v teku teh 25 let obiskali slovenske Slovence: Jegliča, Kreka in drugih! Proslavo je vodil društveni predsednik gosp. Dobrave, čestitali pa so društvu tudi predstavniki nemške rudarske zveze, potem zastopniki Kolpingovih ustanov, župnik Effing in drugi. Ob sklepu akademije je škofov zastopnik dr. Mirt s primernim nagovorom čestital 14 jubilatam društva in jim pripel na prsa društveno odlikovanje v spomin njihovega 25-letnega delovanja.

Proslava 25-letnice društva sv. Barbare se je izvršila z izbranim sporedom in pokazala velik pomen teh društev za prosveto in narodno delo med slovenskimi izseljenci v Nemčiji.

Popoldne 16. avgusta je škof dr. Tomažič s svojim spremstvom obiskal velikega prijatelja westfalskih Slovencev gosp. vikarja Tensunderna v Hoevelu, od tam pa se je od-

peljal v Münster k škofu pl. Galenu, v čigar škofijo spadajo po večini westfalski Slovenci.

Hamborn. Skozi Essen se je mariborski škof odpeljal zgodaj zjutraj v Hamborn, kjer so ga pred cerkvijo pričakovali tamkajšnji Slovenci z društvenimi zastavami. Po slovesnem vstopu v cerkev je prevzvišeni najprej čestital dvema paroma zakoncem k njunemu srebnemu jubileju. Sledila je škofova pridiga in sv. maša, pri kateri je lepo prepeval slovenski pevski zbor v Hambornu. Po sv. maši se je vršil pozdravni sestanek hambornskih Slovencev, ki so se ga udeležili tudi hambornski župniki; v njihovem imenu je v izbranih besedah pozdravil navzočnega škofa župnik in prelat Voss, ki je posebno poudaril, da so slovenski rudarji dobri kataliki in zato priljubljeni in na dobrem glasu pri nemški duhovščini in prebivalstvu. Ginenjen od vsega, se je prevz. nadpastir zahvalil za prisrčni sprejem in pozdrave ter vsem priporočil zvestobo do katoliške cerkve in do domovine. Končno je vsem navzočim podelil svoj blagoslov. S tem je bila slovesnost v Hambornu končana, napravila je na vse navzoče globok vtis.

Meerbeek. Istega dne popoldne se je mariborski škof odpeljal v Meerbeek, kjer so ga pričakovali tamkajšnji Slovenci z društvenimi zastavami, domača duhovščina ter domače prebivalstvo. Tudi tukaj se je vršila najprej pobožnost v cerkvi s škofovim nagovorom in s petimi litanijami Matere božje, nato pa so vsi škofa spremili do župnišča ter se od njega poslovili.

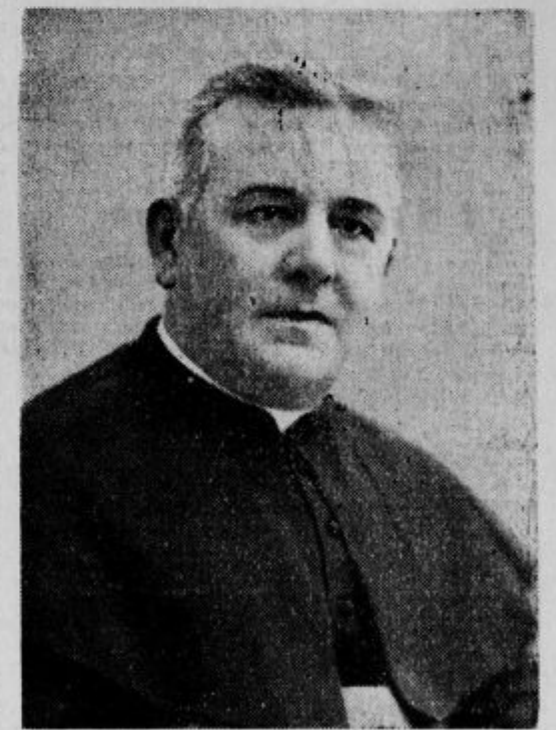
Povsod, kamor je škof prišel, se je poleg cerkvenih slovesnosti prijazno razgovarjal s predstavniki naših rudarjev, z zastopniki društev, blagoslovljal je otroke ter jim delil podobice. Vival je v sreci naših izseljencev, ki bijejo hud boj za vsakdanji kruh v tej gospodarski stiski, in jih bodril v zvestobi do Boga in do domovine. Njegov obisk bo ostal vsem westfalskim Slovincem v trajnem spominu in bo veliko pripomogel k temu, da vezi med nami in našimi izseljenci ne bodo prenehale, ampak se še okrepile.

Za deževne dneve:
dobra
knjiga in
Union
čokolada

Župnik in duh. svetnik Jernej Frangež - 75 letnik

Maribor, 26. avgusta.

Pri bližnji Sv. Marjeti ob Pesnici so tamošnji župljani in okoličani obhajali dan pred Jernejem izredno lepo slovesnost, ki kaže, kako visoko čisla naše ljudstvo svoje duhovne voditelje. Tamošnji župnik in duhovni svetnik g. Jernej Frangež je obhajal dne 24. t. m. svoj 75. god. jubilej. Župnik je znan po svoji skromnosti in radi tega tudi ni skoro nihče vedel — vsaj tako se je na videz zdelo — za redki jubilej domačega župnika. A vodilni farani so na tistem pripravljali priljubljenemu jublatu in drugim presenečenje. Pod vodstvom domačega

g. župana veleposestnika Alojzija Schickerja, šolskega upravitelja g. Mirka Vauda in organista g. Janka Rakuša so se na skrivnem vršile priprave za počastitev g. župnika.

Ko je v četrtek napočil mrak, so naenkrat zagrmeli topiči, zaigrala je domača godba, zažarele so baklje in proti župnišču so prikorakali vrli domači požarniki, otroci, skoro vsi župljani, mnogo sosedov, pevci, razna domača, zlasti cerkvena društva in prostorno dvorišče pri župnišču je bilo napolnjeno samih častilcev g. župnika. Zadonela je slavnostna pesem, godba in veselo vzklikanje stotere množice. Vrstili so se pozdravni govori župana in predsednika gasilske čete g. Schickerja, g. Vauda in g. Rakuša, ki so vsi slavili velike zasluge, ki jih ima slavljenec za domačo župnijo. Belo oblečene deklice so poklonile lepe sopke in z deklaracijami slavile jublatu. Ravnotako Marijina družba.

Ginjen nad nepričakovano počastitvijo se je v govoru zahvalil jublatu prirediteljem, društvom, govornikom in posebno zvestim faranom za tako lepo slovesnost. Povdarjal je, da ga zelo veseli, da ob njegovi 75 letnici farani na tako iskren način stojijo njemu ob strani, ko ga ravno v zadnjem času zadene nesreča za nesrečo. (Ta dan mu je požigalec zažgal viničarjijo.) Nameraval sem, pravi g. župnik, obhajati svoj 75. imendan sam v tiho in molitvi. Zato ne najdem v tem trenutku pravega izraza v zahvalo. Pri 37 letnem tukajšnjem delovanju sem prispel do številke 75. Tukaj sem se postaral in izčrpal svoje moči. V zahvalo za svoje nesebično delovanje v prid naroda sem bil večkrat žrtev prav neutemeljenih sovražnih napadov. Toda užival sem tudi prijetne dneve med svojimi. In ker je teh, ki mi niso bili sovražni, ogromna večina, zato sem ostal kljub vsemu rad tukaj pri vas in bom deloval do zadnjega pri Vas. Bog plačaj vsem, Bog živi!

In zopet je zadonela pesem, godbeni akordi pa so doneli v prijetno noč ter pričali, kako ljubi in spoštuje slovensko ljudstvo svoje duhovnike kljub temu, da v sedanjih razmerah mnogi tega niti pričakovali ne bi.

Z zvonika se je zasvetila velika številka 75 in topiči so se naprej oznanjali okoli, da pri Sveti Marjeti obhajajo izredno slavnost. Ljudje kar niso hoteli se posloviti. Bila je lepa noč in vse stotine so ostale skoro do polnoči zbrane okrog g. župnika.

Naš jublat je bil rojen leta 1859, v Framu, v duhovnika je bil posvečen leta 1886. Pri Sv. Marjeti deluje kot župnik že od leta 1897. Njegova župnija se odlikuje po ogromni večini narodno-zavednih in katoliško mislečih faranov. Vzorna so gospodarstva marjeških kmetovalcev, gostoljubje je v tej fari doma in božji blagoslov je naseljen kot stalni gost skoro v vseh hišah. Lepota marješke cerkve je znana in daleč naokoli je tudi znana prijaznost in gostoljubnost g. župnika Frangeža.

Naš list, ki je po zaslugi g. župnika v številnih hišah njegove župnije udomačen, kliče g. jublatu: Še mnogo zdravih let!

— Ko se začne cevi posnjevati, deluje uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša navadno krvi

Trbovlje

Dobra vest. Načelstvo »Zadružne elektrarne« sporoča zadružnikom, da bo v mesecu avgustu tok brezplačen za one člane, ki bodo imeli do 31. t. m. plačan ves predpis do vključno meseca julija.

Cestni obračun za leto 1933-34 laškega okrajnega cestnega odbora je razpoložen na občini za ev. ugovore do 30. t. m. Dohodki znašajo 1.685.247,02 Din, izdatki pa 1.674.653,19 Din, torej je preostanka 10.593,83 Din.

Prvikrat je oklic za poroko razglašen na občinskih deskah, ker sta ženin in nevesta baptistovski vere. Ženin je doma iz svetokrištofske občine, nevesta pa prebiva v Trbovljah, rojena pa je bila v nemškem Hambornu.

Silna škoda po strašnih nalivih

Vode uničujejo ljubljansko okolico

Ljubljana, 28. avgusta.

Ljudje ne pomnijo, da bi bilo vreme med našimi tako katastrofalno in deževno kot letos. Že včeraj smo omenili, da vlada po drugih krajih države vročina in deloma suša, saj so včeraj v Skoplju imeli +30° C, v Belgradu +31° C in v Splitu +30° C. Hladni in deževni pas obsega prav vsa Slovenijo in še hrvaški gorski kotar, kakor tudi ozemlje tja do Zagreba. V zadnjih 24 urah se je nad Ljubljano zlilo 53,7 mm dežja, vse avgust pa do danes že 190,7 mm, kar daleč presega povprečnik padavin v zadnjih 80 letih. Vode kljub temu, da je nekoliko nehalo deževati, še vedno naraščajo. Ljubljanska se je razlila pri Zalogu po travnikih. Tudi Sava močno pritiska. Barje doslej v glavnem še ni v nevarnosti, kakor druga leta. Pri Lipah pa že sega voda na ceste, ki vodi proti Podpeči. Mirna Ilica je v 24 urah narasla za 1 m in sega sedaj že pri mostu na Peruzijevi cesti 2 m nad normalo. Barjani, ki jim je že pomladanska muka povodenj uničila prve posevke, hite pospravljati in kopati krompir, ki je drugače zelo nagin zaradi prevelike moče. Otava, ki je v ljubljanski okolici kazala prav dobro, je sedaj na mnogih krajih uničena. Voda je odnašala kopece in Ljubljanka nosi seboj cele kope otave, pokošene pred nekaj dnevi, a jo niso pravočasno mogli spraviti suho pod streho.

Pod vodo stoje že kraji nizdol od Vrhnike ob Ljubljani, kakor tudi kraji ob Iški, velikem hudourniku, ki ga bo treba v spodnjem delu vendarle regulirati.

Polja in travniki na Barju so že prenamočeni z vodo in zato je naravno, da vode hitro naraščajo ter so obe zatvornici v Ljubljani tako ob Trnovskem pristanu, kakor tudi v Gruberjevem prekopu takoj odprli, da se velike vode, zbrane na Barju, naglo odteka. Mali pritoki so tako narasli, da so včeraj ljudje že čakali, kdaj se razlijejo čez bregove. Veliki nalivi pa niso bili samo nad Ljubljano in okolico, marveč tudi daleč naokrog po vseh krajih Slovenije.

Slaba letina, ki se obeta našim krajem, tare v prvi vrsti kmeta. So znane že mnoge vasi, ki nimajo poštenega griljaja. Tako so obubožali, da nimajo niti soli pri hiši. Poleg drugih gospodarskih težav so bili tudi nalivi vzrok, da si ljudje niso mogli opomoči. Po mnogih okoliških vaseh, ki so nekoliko v hribih, primanjkuje celo razsvetljave. Ljudje so veseli, če si morejo prislužiti skorjo vsakdanjega kruha, kaj da bi mislili na kako večjo udobnost. Tudi barjanski kmet je letos tako silno udarjen, da ne bo zmogel vseh dajatev in da bo na zimo pravi revež.

Posebna komisija okrajnega glavarstva za okolico je danes začela ceniti škodo, ki jo je povzročilo strašno neurje nad Grosupljem, kjer se je pred dnevi utrgal oblak ter je napravil pravo pustošenje po njivah in domačijah.

Voda in strela okrog Konjic

Konjice, 28. avgusta.

Nihče si ni v nedeljo mislil, da bo v noči na ponedeljek kaj posebnega. Nedvomno je vsak verjel v sončno in lepo vreme in na sušenje otave, ki so jo tukaj pričeli v veliki meri kositi. Preteklo noč pa se je nenadno odprlo nebo in izlivalo iz sebe velikanske množine vode. Liti je začelo okrog pol ene in lilo do svita, ko je ponehalo.

Poleg dežja je razsajal grom, ki tudi ni prižanesel. Vašemuo dopisniku je bilo sporočeno, da je med silnim nalivom udarilo v po dom. Karnarjeve hleve v Draži vasi pri Ločah. Rešili so živino. Zgorelo je vse seno in slama v vrednosti 6000 Din. Seveda je vrednost hlevov neprimerno večja.

Škoda, ki so jo napravili nalivi, je veličanska. Potoki in jarki ob naglem vodnem valulu niso mogli več odvajati. Voda se je razlila po lepi otavi. Košnja je na teh mestih popolnoma nemogoča. Pa bi se itak kositi ne splačalo, ker je voda nanosila tja blata, peska in protja. Tisti deli travnikov so kakor peščene stepe.

Tudi hiše in kleti, ki nižje leže, so bile na mah polne vode.

Najbolj občutna škoda pa bo na krompirju, o katerem smo že poročali, da v veliki meri gnije. Po njivah okoli Trepjana in konjski dolini je nevarnost, da ne segnijo ves v zemlji. Danes, ko je prepočila voda vnovič zemljo, oziroma bo stala par dni na njivah, bo spet šlo velike množine krompirja v nič. Ljudem nujno svetujemo, naj ga izkopljejo takoj, ko bo nastalo spet lepo in se bo zemlja posušila. Pretežna večina se jih je za to že odločila.

Hud vihar za Savo

Sevnica ob Savi, 27. avg.

Huda vihra in dež ter neprestano bliskanje in grmenje marsikomu ni pustilo spati v noči od 26. na 27. t. m. Vsled dežja, ki je kar lil, in pa vsled močnega vetra, — pravega viharja, je polegla ajda, da bo težko kaj prida iz nje. Tudi koruzo je lomilo in precej sadja otrelo. Najbolj je prizadeto polje bližnje vasi Orehovo, kjer je mnogo koruze uničene. Tako tudi v Ledini.

Ogromen križ vrh Škrlatice

Kakih 40 Skalašev ga nosi na vrh

Mojstrana, 26. avg.

Danes ob 3 zjutraj je iz Aljažvega doma odrinilo na Škrlatico 35—40 Skalašev, ki so nesli na vrh ogromen križ, seveda razstavljen, vsak svoj kos. Križ je železen. Je moral vsak nesti precejšnjo težo v svoji krošnji. S seboj so imeli ključavnice, ki bo križ na vrhu sestavili. Hodili bodo

šest ur. Ne bo ravno lahka zadeva, ker je Škrlatica znana kot ena najtežjih tur, morali bodo pa še nositi tako težke krošnje. Na vrhu se bodo zamudili s postavljanjem križa kakih pet ur. Križ bo nekaj spomin na žrtve Julijskih Alp, sicer pa je tudi navada, postavljati križe na vršacih gora. Nemci jih imajo precej.

Veliko zborovanje viničarjev

Ljutomer, 26. avgusta.

Danes predpoldne se je vršilo v dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru veliko zborovanje viničarskega delavstva, združeno s 13. rednim običnim zborom »Strokovne zveze viničarjev«. Zborovanja se je udeležilo nad 300 zavednih viničarjev iz okolice Ljutomera, po svojih delegatih pa so bile zastopane vse viničarske skupine, organizirane v Strokovni zvezi, iz Maribora, Slovenske Bistrice, Hoč, z Gornje Radgone in iz Haloz. Kot zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze se je zborovanja udeležil g. Kores iz Maribora. Načelnik Strokovne zveze je v svojem poročilu povdarjal krščanske temelje, na katerih stoji viničarska organizacija in idealno delo zvezičnega odbora. Podrobno je bilo poročilo blagajnika. Skupni denarni promet znaša 94.072,44 Din.

Glavno besedo je imel idejni in strokovni tajnik Strokovne zveze viničarjev g. Peter Rozman. Njegovo poročilo je bilo obenem referat, v katerem je obširno govoril o obupnem položaju, do katerega je našega viničarja dovedla gospodarska kriza. »Izraz kriza je postal že tako mogočen, da je z njim mogoče hipnotizirati mase delovnega ljudstva. Hujše od gospodarske je moralna kriza, ki je čezmerno zožila čut socialne pravičnosti. V nadaljnjem govoru zavrača očitke, da viničarjem dobro gre, vzpodbuja k samopomoči

po skupnem delu v strokovni organizaciji in poda poročilo o delu organizacije v preteklem letu. Strokovna zveza viničarjev šteje danes 19 delujočih skupin, skupno z 850 člani. Centralno tajništvo ima v Slamnaku pri Ljutomeru, krajevna tajništva pa v Mariboru in v Gornji Radgoni. Tajništvo je prirejalo razne sestanke, vlagalo pritožbe in posredovalo pri viničarskih komisijah.

Odbor načelstva in nadzorstva je ostal večinoma stari. Sprejetih je bilo nato 5 obširnih resolucij, ki zahtevajo razne pravice viničarskemu stanu, izpolnjevanje viničarskega reda, službeno stalnost, zakonito urejeno službeno razmerje, obvezno bolniško zavarovanje in podreditev zanemarjenih in površno obdelanih kompleksov vinogradov agrarni reformi. O delu in nalogah stanovske organizacije in njenih temeljih je nato referiral g. Kores iz Maribora. Občni zbor je pokazal vso moč viničarske organizacije, navdušenje za delo in veliko borbenost v uveljavljanju viničarskih pravic.

Jesenice

Na osnovni šoli, katero so prav lepo prebarvali, o čemer je »Slovenec« poročal, so pozabili na neko zelo važno stvar. V zid vdelan Slovaškov stih »Vsaka minuta je večnost« itd. je prav lepo prebarvan s črno barvo, zgoraj nad verzom pa so pustili v nevidni zidni barvi A. M. SLOMSEK. Ali je to pozabljenost?

Abdel Krim pride iz „zlate kletke“

Réunion, otok francoskih pregnancev

V Indijskem oceanu leži v bližini Madagaskarja otok Réunion. To je le majhen del ogromnega francoskega kolonialnega posestva, ki je pa sicer zelo znan. Na ta otok namreč izganjajo Francozi uporne glavarje, ki se v kolonijah niso hoteli vdati francoskemu prodiranju. Toda na Réunionu je lepo, tako lepo, da bi človeka skoraj prišla želja, da bi se dal tja izgnati. Seveda bi se to moralo zgoditi pod letimi pogoji, to se pravi, Francija bi morala tudi prostovoljnemu izgancu plačevati tako lepe zneske na račun nezasužene pokojnine. Tam sicer ni svobode, toda svobode je danes tudi drugod po svetu prav malo. Da, to deželo, to ječo, nazivajo radi njene lepote in radi njenega zdravega podnebja »zlate kletke«.

Bivša kraljica poročena z orožnikom

Glavno mesto tega otoka je Saint-Denis, kjer imaš gledališče, kinematografe, kavarne, trgovine, skratka vse, kar poželijo tvoje srce v velikem mestu. Ljudem, ki so dolga leta bili navajeni samo opazovati, drugim je seveda tudi ta zlata dežela samo zlata kletka. Marsikdo izmed teh pregnancev se je že tako udomačil, da ne pogrša mnogo svoje domovine. Mnogi so tu napravili celo karijero. Drugi so se vdali svoji usodi. Nekdanja kraljica Ranavalona se je kmalu sprijaznila s trpko resničnostjo, ko je morala zapustiti svoj prestol. Tu se je poročila z nekim orožnikom! Pravijo celo, da je to zelo srečen zakon. Bivši kraljici ne manjka denarja, francoska vlada ji plačuje 6000 frankov na mesec.

Tudi princezinja Mahimba je morala pozabiti na svoje kraljestvo Moheli in se zadovoljiti z življenjem v nuneškem samostanu. Tu najdeš tudi bivšega sultana Sait-Alija, ki je Francozom dolgo časa belil lase. Nekega dne ga je francoski poveljnik francoske mornarice povabil na krov — tako pripovedujejo — in francoska križarka je z njim odplula proti Réunionu. Razočaranemu sultanu so pozneje podelili red častne legije, da bi ga tako potolažili. Tudi anamski cesar živi tu s svojimi sinovi. To je bil krut vladar, ki je dajal pobijati svoje državljane kakor pse. Zdaj dela pokoro v Réunionu. Pravijo, da se zdaj mora zadovoljiti s tem, da pretepa — svojo lastno ženo. Njegov sin je pa pešnik, izvrsten jeczek in radiospecialist. Postal je koristen član réunionseke družbe. Otroci pregnancev se kmalu sprijaznijo s svojo novo usodo. V otroški duši je še mnogo prostora za nove

vtise, ki jih kar varka vase, in stari naglo pojemajo.

Otroci glasovitega maroškega glavarja Abdel Krime, ki tudi živi na Réunionu, posebno tišči, ki so se rodili šele tu na otoku, prav nič ne tožijo o svoji usodi. Abdel-Krim je pripeljal s seboj 4 otroke, druga dva sta se rodila na Réunionu. Pred 8 leti se je že vse to zgodilo in danes bi nihče več ne govoril o Abdel-Krimu, ako bi se ne bila raznesla vest, da bo francoska vlada pomilostila Abdel Krime, ki se bo lahko preselil na Francosko. Abdel Krimu se na Réunionu ne godi slabo. S svojo družino in svojo služinčadjo — vsega skupaj 30 ljudi — živi v vili »Castel fleurie«, ki jo straži francoski častnik. Ta straža je bolj radi lepšega. V začetku je bil Abdel-Krim pod strogim nadzorstvom. Hoteli so ga povsem odrezati od sveta. Zdaj, ko se je vse to zgodilo, se Abdel-Krim giblje na svojem gradu bolj prosto. V njegov grad nima dostopa nikdo, razen članov njegove hiše. Vila je obdana z vrtovi in polji. Tudi, če bi hotel Abdel-Krim zbežati, ne more. Kako naj pregnanec zbeži s tega otoka? Tudi sicer ni v njem tiše borbivosti, ki bi bila za to potrebna. Kmalu mu bo 50 let. Zdi se, da so mu zdaj prva skrb njegovi otroci. Privolil je, da jih vzgoji čisto evropsko. V resnici se ti tudi evropsko nosijo, medtem ko je on tudi na zunaj ostal zvest svoji domovini. O njem poročajo tudi, da se je v zadnjih letih naučil francosčine in da se zanima za znanstvena in tehnična vprašanja.

Obleka iz stekla!

Nekatere angleške tekstilne tvornice so začele izdelovati blago iz stekla. Steklo pomešano z volno in bombažem da namreč izredno trpežno in praktično blago. Poleg tega je tako blago tudi porozno in se ne mečka. Izdelovanje steklenega prediva je dokaj enostavno. Steklene snov se s pomočjo brigadnih priprav v vročem stanju razprši in sprede v tanko predivo. Tako blago je trpežno in obleka je zdrava in zdrava. Poleti je hladna in pozimi topla, ker je steklo slab prevodnik toplote. Tudi madeže z lahkoto operemo z obleke.

Pred nekaj dnevi je angleška strokovna komisija v Sheffieldu pregledala prve steklene obleke in se izrazila o njih zelo pohvalno. Problem izdelovanja oblek iz stekla je že star, uspehi angleških tvornic so pa tako zadovoljivi, da utegnejo pospešiti razvoj tekstilne industrije v tej smeri.

Prof. Teodor Svedberg, ki poučuje od leta 1912 fizikalni kemijo na vseučilišču v Upsali, bo 30. avgusta star 50 let. Prof. Svedberg je znan kot prvovrstni raziskovalec kemije, ki je bil leta 1926 nagrajen z Noblovo nagrado

Vojaške čelade iz plutovine

Jeklena čelada se je doslej dobro obnesla. Obvarovala je vojake v strelskih jarkih pred smrtonosnimi streli, a je bila pretežka in zato nepraktična. Kakor nam poročajo iz Anglije, je izumil angleški fizikalni institut novo čelado iz plutovine, ki je za dve tretjini lažja od stare. Čeprav je nova čelada iz koncentrirane plutovine, je kljub temu lahka in ne povzroča glavobola. Poizkusi so dokazali, da so čelade iz plutovine pred krogami prav tako varne kot jeklene.

Nevidne zaščitne znamke

Večina blaga, ki prihaja v promet, ima svojo zaščitno znamko. V tem pogledu so se dogajale dnevno zlorabe in ponarejanja. Pred kratkim se je posrečilo nekemu češkoslovaku izum, ki utegne za vedno onemogočiti zlorabo. Gre za posebno barvilo, ki so pri navadni svetlobi nevidna. Pri ultravijoletni svetlobi pa zazarijo. Tedaj ugledamo prej nevidno zaščitno znamko.

Kaj berejo v Sovjetski Rusiji?

Ravnatelj knjižnice moskovskega Elektrotehničnega zavoda je v zvezi s kongresom sovjetskih književnikov priredil med bralci mišno anketo. Postavil je vprašanje, kaj bralci najraje berejo. Uspeh te preiskave je bil naslednji: Najbolj povprašujejo po Puškinovih delih. Med klasiki imata največ uspeha Puškin in Tolstoj, nadalje Rusi mnogo bero Černiševskega in Gercena. Nato pride Čehov. Od sedanjih ruskih književnikov je najbolj uspel Solohov s svojo »Prebujeno zemljo«. Uspeh je imel tudi Aleksej Tolskega »Peter I.«. V zadnjem času se Rusi zanimajo za inozemsko literaturo in berejo Schillerja in Shakespearea.

Z blatom bodo gradili

Nekatere reke odlagajo na gotovih mestih ilovnato naplavinno, ki dela tehnikom pri vodnih gradnjah hude skrbi. Naplavine kvarijo strugo in ovirajo delo. Nekateri tehniki so dognali, da se da ta snov, ki je povzročila že velike stroške, prav koristno uporabiti kot gradbeni material. Ilovnato blato namreč prav dobro nadomešča cement, ki je za današnje prilike predrag. Treba je napraviti le čistilni organskih snovi in jo segreti do 600° C. Naplavljena glina onemogočuje dostop kisika do malte in betona in zvišuje tako njeno odpornost. Pri malti in betonu dosežemo največjo trdnost tedaj, če uporabimo mešanico iz dveh delov naplavljenega blata in enega dela cementa. Ako se bo to senzacionalno odkritje obneslo, utegne spremeniti v gradbeni tehniki marsikaj. Pomislimo le, koliko naplavine gline je v nekaterih rekah, ki bi se dala potemtakem koristno uporabiti.

169 ekspediciij

V tem letu je na Daljnem vzhodu sovjetske zveze na delu 169 ekspediciij, pri katerih sodeluje 6000 udeležencev. Največ je geoloških ekspediciij, 12 ekspediciij proučuje ribarsko industrijo na rekah na Daljnem vzhodu in ob morski obali.

V Stockholmu je pri mednarodni častniški tekmi zmagal Sved Thofelt

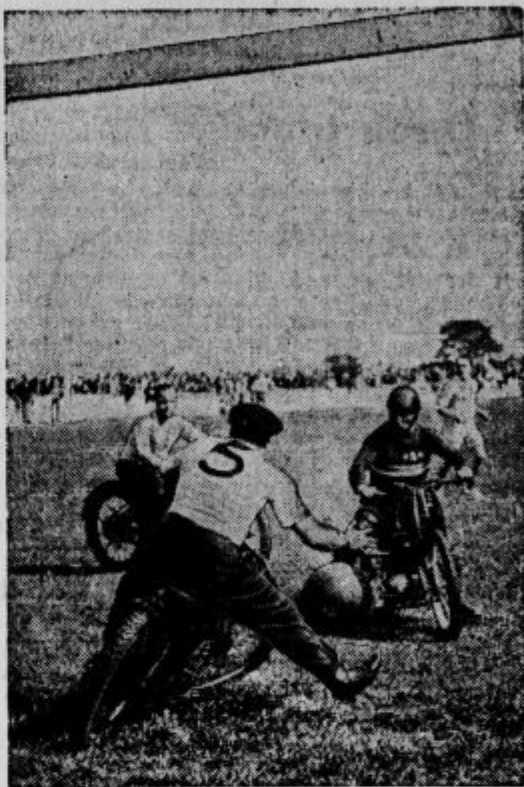
Cosyns na Španskem

Iz Pariza poročajo, da sta prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst prišla v Pariz v nedeljo zvečer. Naslednjega dne sta takoj nadaljevala pot na Španjko, kjer hočeta v Pirenejih prebiti svoj dopust.

Mestni zrak uničuje perilo

Neka nemška revija je ugotovila, da znaša škoda, ki jo povzročajo v Nemčiji žveplene pare v industrijskih mestih na perilu, letno več sto milijonov mark. Revija trdi, da žveplene pare razkrajajo perilo, in sicer najbolj tedaj, ko se suši. Razkranje je tem večje, čim več železa vsebujejo kemikalije, ki jih pri pranju uporabljamo. Poleg žvepla razkrajajo tkanine tudi milo, ki ga moramo skrbno oplakniti s perila. Poizkusi so pokazali, da lahko preprečimo razkranje z malim dodatkom kalcijevega bikarbonata, ali pa, ako oplaknemo perilo v apnenasti vodi. Potemtakem je najbolje, da peremo najprej v mehki vodi, kot je na primer deževnica, in da oplaknemo perilo kar v studenčnici, ki vsebuje dovolj apnenca.

Nogomet z motornim kolesom!

Prizor z motočklistične nogometne tekme, ki se je odigrala te dni v Liverpoolu med Anglijo in Francijo. Zmagali so Francozi s 3:0. Slika nam kaže angleškega vratarja, ki se brani pred napadom

Slavka, ki je Amerika še ni videla

Izvršni odbor strokovne organizacije tekstilnih delavcev v Ameriki, je v nedeljo dal povelje za največjo stavko, ki so jo doslej videli v ameriških Združenih državah. Določeno je bilo, da izbruhne stavka 4. septembra. Zaenkrat bodo stavkali samo delavci iz bombažne industrije, po številu 500.000. Vse kaže, da se jim pridruži še delavci, nameščenci pri industriji volne, svile in umetne svile.

Angleški princ Jurij v Solnogradu

V nedeljo sta prišla v Solnograd angleški princ Jurij in njegova žena v atrogem incognito ter se nastanila v hotelu Mirabell. Priostvovala bosta solnograški igrar. Igre so se začele že 28. julija z Beethovno opero »Fidelio«. Zaključijo se v nedeljo, 2. septembra. Kot zaključna prireditev je na dnevnem redu Hofmannthalova »Jedermann« (Slehernik).

250 jetnikov se je uprlo

Iz Newyorka poročajo, da je v jetnišnici v Norristownu v Pensilvaniji nastal upor. 250 jetnikov je napadlo čuvaje, zažgalo svoje celice in kuhinje. Razbili so tudi več dragocenih strojev. Čuvaji v ostalem delu jetnišnice so zaprli vhod v ta del, tako, da jetniki niso mogli vdreti v njega.

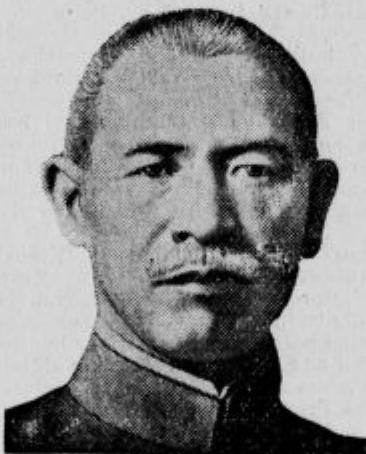

»Rad bi vedel, kako morejo mornarji spati v takšni pripravi.«

»Moj pes je utekel.«
»Inserirajte vendar!«
Neumen nasvet! Pes vendar ne zna brati.«

Dr. Terč iz Celja je prvi uvedel v zdravilstvo zdravljenje revmatičnih obolenj s čebelnim pikom, ki ga je ljudstvo že prej poznalo. Mnogo farmacevtskih inmeroloških zavodov je skušalo pridobiti iz čebel čist čebelaki strup za zdravljenje z injekcijami. Te preparate lahko kupiš v lekarnah pod imenom apicoan in immenin.

Čigava bo zmaga v Mandžuriji?

Zgoraj levo: General Blücher, vrhovni poveljnik ruske armade v vzhodni Sibiriji; desno: general Hishikari, vrhovni poveljnik japonskih čet v Mandžuriji. V sredi: Glavna ulica v Harbinu, važnem železniškem središču v Mandžuriji. Tu naj bi bilo glavno oporišče japonske armade. Japonci so poslali te dni v Harbin 70 bombnih letal in 3 polke pehote, da bi okrepili posadko. Ob strani: Zemljevid z Daljnega vzhoda, ki kaže položaj Mandžurije. V zadnjem času govorijo mnogo, da bi Kitajska v primeru vojne med Rusijo in Japonsko lahko igrala pomembno vlogo

Naznanila

Ljubljana

1. Ljubljanska sekcija jugoslovanskega kirurškega društva bo imela svojega rednega sestanka dne 11. septembra radi kongresa na Bledu. Prihodnji sestanek bo v torek, 9. oktobra, v predavalnici ženske bolnišnice. Program sestanka bo poslan vsakemu članu.

1. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesti 78; mr. Hočvar, Celovška cesta 34.

Celie

c. Pevsko društvo »Celjski zvon« prične zopet s svojimi rednimi pevskimi vajami. Prva vaja bo v četrtek, 30. avgusta.

c. Sestanek Apologetičnega oddelka DMK bo noč ob običajni uri.

Solske vesti

Uršulinski samostan v Škofji Loki. Za moščansko šolo, učiteljice in nemški tečaj, ki ga obiskujejo šoli odrasla dekleta, bo šolska sv. masa v ponedeljek, dne 10. septembra ob 9.

Radio

V četrtek prenaša skoro vsa Evropa koncert dunajskih filharmonikov iz Salzburga, katerega dirigira znani dirigent Arturo Toscanini. — Koncert bodo prenašale te le postaje: Ljubljana, Beograd, Zagreb, Budimpešta, vse češke in poljske postaje, Strassburg, Bruselj, Kopenhagen itd. Prenos traja od 20.15—22.00.

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 29. avgusta: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče 19.00 Pogrebna svečanost in žrtvovanje device (prizor iz sovj. Rusije) (Fr. Tersegav) 19.30 Literarna ura (prof. France Vodnik) 20.00 Vokalni koncert Julija Beletta s spremljevanjem Radijskega orkestra 21.00 Slovenski vokalni kvintet 22.00 Čas, poročila, lahka glasba.

Četrtek, 30. avgusta: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče 19.00 Plošče po željah 19.30 Salzburgska slavnostna igre (Ciril Debevc) 20.00 Preno iz Salzburga: Simfonični koncert, dirigent Toscanini 22.00 Čas, poročila, prenos z unionskega vrta.

Drugi programi:

SREDA, 29. avgusta: Beograd: 20.00 Ljubljana — Zagreb: 20.00 Ljubljana — Dunaj: 16.40 Konec, ura 19.15 Rožni kavalir, muz. komed., R. Strauss 20.30 Več, konc. — Budimpešta: 18.55 Ork. gl. 20.00 Igra 22.00 Cig. gl. 22.45 Operni ork. — Milan-Trst: 20.45 Pesta ura 21.30 Cerkveni konc. — Rim-Bari: 20.45 Lakme, opera, De-libes — Praga: 19.30 Ljubljani dueti iz čeških oper 20.45 Mandol. kvartet 20.45 Dnevno poročilo, radijska montaža — Brno: 20.35 Klav. gl. — Bratislava: 20.10 Viol. gl. 20.35 Sal. gl. — Varšava: 20.12 Lahka gl. — Kijev: 20.15 Plesna glasba — Monakovo: 19.00 Plošče 21.00 Pesta ura — Frankfurt: 19.00 Več, konc. 21.00 Beethovenovi klav. kom. — Lipsko: 19.00 Brahms: Nemške narodne pesmi 21.00 Večer na starem Dunaju — Bratislava: 19.00 Nove plošče 21.00 Radijski orkester.

ČETRTEK, 30. avgusta: Dunaj: 20.15 Prenos iz Salzburga: Koncert dunajskih filharmonikov, dirigira Toscanini 20.00 Rad. ork. — Budimpešta: 18.45 Cig. gl. 22.30 Cig. gl. — Trst-Milan: 21.00 Operni prenos — Rim-Bari: 20.45 Ponchiellijev konc. — Praga: 19.10 Klav. gl. za otroke 19.50 Saksafon 22.30 Stramel — Brno-Bratislava: 19.50 Pesmi — Monakovo: 18.45 Zab. gl. 21.00 Zab. gl. — Frankfurt: 19.00 Korali 21.00 Carmen, prenos opere — Lipsko: 20.10 Vrag v steklenici — Bratislava: 20.10 Vesela glasba.

Plise za volane v različnih gubah
Specielni entel oblik, volan, šalov itd.
Ažuriranje — prediskanje.
Vezenje monogramov, zaves, perila.
Navaden fin entel vložkov in čipk. — Hitro, fino in poceni!
Matek & Mikeš, Ljubljana (poleg hotela Struželj)

Kartonažarja

s prakso in dobrimi referencami išče kot poslovođjo predelovalnica papirja in lepence. Pismene ponudbe s priporočili na Publitas d. d., Zagreb, Ilica 9, pod br. 38.319.

KUBANY-JEV MATE ČAJ
hrani ter krepi živce in mišice. Pospešuje prebavo, dela apetit, regulira delovanje srca in ledvic. Kor ga redno pije, se mu ni bati ne giba ne revme. Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15.—, ali pri zastopstvu: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 4, ako pošljete v naprej Din 15.—, Sportniki, turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno!

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovenjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Dekle

želi iti za varhinjo k otroku k majhni krščanski družini. — Stanuje: Sv. Petra cesta 82. (a)

Safar-ekonom

vešč vseh panog gospodarstva, posebno vina in sadjarje, samec, s 15 letno prakso, dvema sprinčevali, energičen — želi spremeniti sedanje mesto. Dopise upravi »Slovenca« Maribor pod »Poštenost« št. 9798. (a)

Vajenci

Učenec

poštenih kmečkih staršev, ki ima veselje do trgovine in je dovršil z dobrim uspehom vsaj dva razreda srednje ali meščanske šole — se takoj sprejme v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe s prepisi spriceval na tv.: Z. Kopitar, Planina pri Rakeku. (v)

Urarski vajenec

se sprejme. Jakob Mula-vec, Maribor, Kralja Petra trg 1. (v)

Službo dobe

Več izurjenih pletilj sprejme Franc Kos, Zidovska ulica 5. (b)

Izurjena pletilja

dobi stalno zaposlitev s popolno oskrbo v hiši. — Dopise na M. Vrhunc, industrija pletenin, Bled.

Mladenič

agilen, s trgovsko prakso, se išče za potovanje. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9816. (b)

Denar

Hranilna knjižica

podr. Zadr. gosp. banke 50.000 Din se zamenja za enako Narodne banke, Kreditnega zavoda ali Kreditne banke. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9822. (d)

Posojilo v gotovini

120.000 Din, rabim za lepo vinogradno posestvo (viničarija in gosposka hiša) v bližini Maribora z vknjižbo na prvo mesto in za dobre obresti. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod zn. »Varno posojilo 120.000«.

Stanovanja

IŠČEJO:

Majhno stanovanje išče za takoj Marija Markor, Studenci, Aleksandrova c. 1, Maribor. (c)

ODDAJO:

Štirisobno stanovanje mirno, oddam s 1. sept. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9799. (c)

Opremljena soba

lepa, se odda solidnemu gospodu — blizu mitnice — Vodovodna 17/I. (s)

Vnajem

ODDAJO:

Dva lokala prvi za trgovino, drugi za obrtnika ali mlekarino, oddam za 1. september v Streliški ulici, št. 22. (n)

Gostilna

najbolj idoča, v sredini mesta, se radi selitve takoj odda v najem. Maribor, Rotovski trg 8. (n)

Poizvedbe

Zgubil se je

v soboto 25. avgusta popoldne na cesti Vransko-Celje-Konjice odbija na avtomobilu. Najditelj naj ga odda proti nagradi v trgovini Petek, Konjice ali Celje. (e)

Posestva

Vogalno hišo

enonadstropno, ljubljansko predmestje, deset prostorov, pritlikline, parket, veranda, lahko dvodružinsko, elektrika, plin, vodovod, ograjen vrt, za knjižice prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Se ugodnosti« 9821. (p)

Kupimo

Majhen voz

enovprežen, na vzmeteh, lahko tudi rabljen, toda v dobrem stanju, kupim. Feiertag, Maribor, Betnavska 43. (k)

Srebrne krone

stare zlate in srebre kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod v Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Dijaki

Tri dijake

sprejem na stanovanje. Sv. Petra cesta 43, priil.

Dva dijaka ali dve dijakinji

z vso oskrbo ali brez sprejme Sever, Florijanska ulica 9. (D)

Dve dijakinji

sprejem na hrano in stanovanje za 300 Din. — Na dnevno hrano sprejememo tudi 2 gospodični. Solske sestre, Kolonija, Frankopanova ulica, Maribor. (D)

Pohištvo

Spalnice

moderne, iz orehove koronine, pleskane in kuhinjske opravne ter drugo pohištvo dobite najceneje pri Andlovic, Komenskega ulica 34. (s)

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajaš ali motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inšerat

Ocvrtega piščanca

celega, za 16 Din nudi vsak dan gostilna Mevželj (preje Plankar), Dolenska cesta. Lep senčnat vrt, izborna vina. (l)

Lep brevir

prodam. Format večji, tisk debli. Cena 400 Din. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9786. (l)

Dobro in poceni

se oblečete pri Preskarju, Sv. Petra cesta 14.

Jabolka

lepi pisani bobovci, 4000 kg naprodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« Maribor pod št. 813. (l)

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto oglične, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Gospodinje,

gostilne, obrtniki ne zamudite ugodne prilike! — Radi izpraznitve zaloge prodaja iz skladišča Stanko Florjančič, železnica, Resljeva cesta št. 3 (pri Zmajskem mostu) po najnižjih cenah. Vhod v skladišče skozi dvorišče. (l)

VINA

Za težko delo Vam z dobrim vinom postreže

Centralna vinarna v Ljubljani.

Malinovec

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, Dunajska c. 6.

PREMOG drva
Telefon 3934
SLOVŠA
Kolezijska 19

Ia breskve debele

kg 3.75 Din, košare 30 kg; zajamčeno zdravilni med 10 kg 142 Din, 30 kg 356 Din, franko vsaka postaja razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Kislo zelje, repo,

sarmo, prvovrstno, po brezkonkurenčni ceni dobavlja vsako množino Homan, Ljubljana, Sv. Petra c. 83, telefon 27-66.

Kislo zelje, repa

novo, prvovrstno in cele glave za sarmo, v sodčkih, dobavlja po brezkonkurenčni ceni G. Erklavec, Ljubljana, Kode-ljevo 10, telefon 25-91. l

Železne postelje

vseh vrst, železne nočne omarice, mreže za postelje v lesenih in železnih okvirjih dobavlja in popravlja najceneje Strgulac Pavel, Gosposvetska c. 13 (Kolizej), Ljubljana. (l)

Obrt

Posteljne mreže

izdeluje in popravlja najceneje Alojz Andlovic — Komenskega 34. (t)

NAJBOLJŠI SIVALNI STROJI
ADLER IN GRITZNER

pekromans kolesa „GRITZNER“
pletalni stroji „DIAMANT“
po izredno niskih cenah
samo pri **JOSIP PETELINC LJUBLJANA**
blizu Prešernovega spomenika, za vodo.
Telefon št. 2913.

Večletna garancija!
Pouk v umetnem vezenju brezplačen!

DOBER TEK JE ZNAK ZDRAVJA.

Čim pa opazite pri otrocih ali odraslih, da jim jed ne prija, da niso dobre volje, je to znak nerazpoloženja. Ne boste storili napak, ako jim daste takoj v malo vode ali mleka prašek »Magna«. »Magna« čisti prijetno, brez bolečin. »Magna« osvežuje. Za iztrebljenje otrok majhno, odrasli veliko žlico.

»Magna« prašek se dobi v vseh lekarnah. Zavojček 4 Din.

(Reg. S. br. 4788/32)

10% popusta pri naboznih in pokrajinjskih slikah

nudimo vsakomur, kdor kupi slike v mesecu avgustu

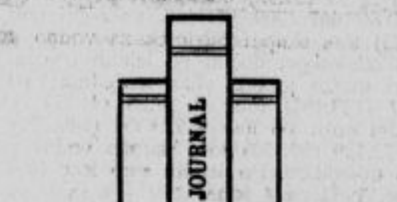
Ne zamudite ugodne prilike!

Prodajalna K. T. D.

prej H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

S katerim rodbinskim imenom se želite nazivati? Z dekliskim ali moževim ali obema? Najbolj praktično je, da obdržite deklisko ime. Če se namreč še ta mesec mislite razporočiti, boste imeli elstnosti zaradi karte za prehrano, če privzamete moževo ime.

»Prav nič ne mislim, da bi se ta mesec razporočila« sem se nasmehnila.

»No, to pravi vsaka,« je odgovorila gospica, »potem pa vse pridejo v treh tednih! Najbolje bi bilo narediti tako kot v P... tam pošljejo vse na drvarsko delo, ki se v treh mesecih razporoče! ... In Vi?« se je obrnila k Otmarju. »Kako se hočete imenovati?«

Otmar jo je začuden pogledal.

»No, vi lahko tudi privzamete ime svoje žene ali obojno, enaka pravica za vse!« je pojasnila gospica.

»Menim, da je najenostavnejše, da obdržim svoje ime!« se je zasmejala Otmar.

Došim je gospica najine podatke zapisovala v debelo knjigo, sem si ogledovala neskončno »kneč«, ki je stala pred razporočno mizo. Naval je bil še mnogo večji nego pri gospici, ki je sklepala zakone, in dvojice v stare. Pršila mi je na misel beseda, ki sem jo nekoč brala: V zakonu je najvažnejše potrpljenje. No, ta krepost je, kot se zdi, v naših časih temeljito izginila izmed ljudi!

Opravila sva in slišala sem še, ko je naslednji, ki je bil na vrsti, dejal:

»Tovaršič, midva sva se prejšnji teden ločila, zdaj bi se pa zopet rada poročila!«

Bil je mlad fant, in za roko se ga je držala majhna, zala dekle, ki ga je zaljubljeno pogledovala.

»To se pravi, da sta se sprla in zdaj se hočeta zopet poravnati. Vaše listine!«

Neki uradnik nama je izročil listine o »sklenjenem zakonu«, na katere sta se morali podpisati: še dve priči, dva uslužbenca naše knjižnice.

Šla sva domov. Sonce je sijalo skoro še lepše kot prej, potoki so cureli s streh in velikanske ledene sveče so se iskrite v polni svetlobi. Vrabci so kričali. Hodila sva prav tako molče kot prej, prav tako tesno drug ob drugem. Le včasih sva si pogledala v oči.

7. februarja 1920.

Danes sva se cerkveno poročila. Veselje nama je kalilo, da se je slovenost izvršila brez očeta, ki o njem že dolgo nimamo nobenega glasu.

V cerkvi je bilo mnogo gledalcev, najini tovariši iz knjižnice, slušateljci in slušateljice raznih tečajev, kjer imam predavanja in mnogo prebivalcev iz našega vagonškega mesta. Nisem se zame-nila za nikogar, videla sem samo Otmarja in mislila samo nanj.

Poroko je izvršil zelo star duhovnik, ki je očitno čutil z nama. Imel je daljši nagovor, v katerem je razlagal pomen zakona. Na koncu nama je dolgo stiskal roke in dejal:

»Velike stvari vaju ločijo: vera, narodnost, materin jezik; pa naj bo ljubezen tako močna, da vaju bo združevala večno!«

Med poroko se je zgodil vesel prigodek. Enkrat nama je med dolgim obredom duhovnik obrnil hrbet, in ko se je zopet obrnil, je opazil in z njim tudi jaz in priče, da je ženin izginil. Vaj smo ga iskali z osuplimi pogledi: zdajci pa se je Otmar zopet pojavil. Ko nama je duhovnik obrnil hrbet, je mislil Otmar, da je že končano, in je

šel v garderobo po denar za cerkovnika.

Pri nas imajo vero, da bo tisti gospodar v hiši, ki prvi stopi na preprogo, na kateri stojita zaročena med obredom. Jaz sem napravila, da je bil Otmar prvi. Mati je bila s tem zelo nezadovoljna in je rekla ponosno:

»Pri nas je bil vedno običaj, da se je to zgodilo, kar je žena hotela!«

»Ampak, to ne pomeni nič, jaz bom itak vedno isto hotela kot Otmar!« sem rekla smeje.

Mati se pa še ni popolnoma zadovoljila; Otmar jo je potolažil, rekoč:

»O, stvar je ta: Alja bo vedno dosegla svojo voljo, toda storila bo to na ta način, da bom jaz mislil, da se vrši moja volja.«

Zvečerilo se je. Gostje so odšli, avtombi obed je bil končan. Otmar ostane prvič pri nas. Pozno je že, pa še vedno sedimo okrog male mize, ki na njej leže ostanki obeda. Vsi sede molče; česa čakajo?

Sreče mi burno bije. Otmar mi lahno stisne roko in zapiše na košček papirja: »Ljubica, zdaj si moja, na veke!« Deset klicavcev stoji za besedo »moja«, prešla sem jih natančno ... Saj sva bila tako redko sama, da bi si mogla povedati kaj ljubega in zato sva se včasih na ta način, po pisemcih, pogovarjala.

»Kaj misliš?« mi Otmar zopet piše. Preberem in zardim. »Najbrž isto kot ti,« mu odgovorim. Nekaj časa najbrž počaka, potem pride novo pismo: »Kakšna škoda, da še nisva mogla dobiti sobice!« Berem in iznova zardim, močnejše nego prej. Pogledam na mater in sestre in berem jim z obrazov, da isto mislijo, kar mi je Otmar pravkar pisal. Posebno mi! To čutim. Toda vidim, da je materi silno hudo, da je prišla ta noč; in to me boli. In zdaj mi prihaja na um, da naju ona ni

podpirala, ko sva iskala stanovanje, da nama je celo iskanje otežkočevala. S kako ginljivo skrbnostjo je vse drugo pripravljala za poroko! Kako si je prizadevala, da mi je oskrbela kolikor toliko primerno poročno obleko, kako se je potrudila, da mi je mogla dati bele čevlje na zapono! Samo, ko je šlo za to, da bi nama pravočasno dobila sobo, ni ganila z močnim! Današnjega dne, te ure, je je bilo strah!

Kakršna je moja mati, ji je morala biti mučna že sama misel na »te stvari«, ko je šlo za njeno hčer. Zadnje dni sem pogosto zapazila, da je začlenjala z menoj govoriti, toda vedno je zopet umolknila, preden je dobro začela.

»Alja, jutri se poročiš!« je rekla še enoči in zardela ko mlada dekle. »Morda dobiš kmalu otroke in ... in ...«